

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

DSR-IV-0702-6-1-GM/13

Warszawa, 10 września 2013 r.

SEKRETARIAT
Biura Prac Senackich
Wpłynęło dn. 12.09.13, za:
nr. 7973, podpis: [signature]

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 11.09.13.

nr. 4283, podpis: [signature]

Pan

Bogdan Borusewicz

Marszałek Senatu RP

Bromowuy Panie Marszałku,

Odpowiadając na wystąpienie Pana Marszałka z dnia 13 sierpnia 2013 r., znak: BPS/043-38-1612/13 dotyczące oświadczenia złożonego przez senatora Przemysława Błaszcyka podczas 38. posiedzenia Senatu RP w sprawie pomocy dla opiekunów osób niepełnosprawnych, uprzejmie informuję:

Ustawa z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych i niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1548), która weszła w życie 1 stycznia 2013 r. zmieniła zasady przyznawania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego oraz wprowadziła nowe świadczenie – specjalny zasiłek opiekuńczy.

Modyfikacje zasad przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego od 1 stycznia 2013 r. polegają na rozróżnieniu podmiotowym grupy osób, nad którymi sprawowana może być opieka, w związku z którą pobierane jest świadczenie pielęgnacyjne.

Możliwość otrzymania, niezależnego od dochodu świadczenia pielęgnacyjnego, mają osoby, na których ciąży obowiązek alimentacyjny względem osoby niepełnosprawnej, w przypadku rezygnacji lub niepodejmowania zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, gdy sprawowana jest opieka nad osobami, których niepełnosprawność powstała do ukończenia 18. roku życia lub, w przypadku nauki w szkole lub w szkole wyższej, do ukończenia 25. roku życia.

Osoby wymagające opieki, których niepełnosprawność powstała w ww. przedziale wiekowym, są z reguły niesamodzielne ekonomicznie z uwagi na kontynuację nauki i niepodejmowanie aktywności zawodowej. Natomiast osoby dorosłe, których niepełnosprawność nie powstała w okresie nauki, co do zasady miały możliwość rozpoczęcia aktywności zawodowej i wypracowania własnych źródeł dochodu (emerytura, renta) co może już pozwolić na sfinansowanie lub współfinansowanie opieki, bez konieczności dodatkowego

wsparcia ze strony budżetu państwa w postaci niezależnego od kryterium dochodowego świadczenia pielęgnacyjnego.

Beneficjentami świadczenia pielęgnacyjnego przyznawanego na nowych zasadach są przede wszystkim rodzice opiekujący się niepełnosprawnymi dziećmi, których niepełnosprawność powstała w dzieciństwie. Jest to grupa opiekunów osób niepełnosprawnych wymagających największego wsparcia i stąd taka konstrukcja znowelizowanych zasad przyznawania świadczenia pielęgnacyjnego.

Wskazane granice wiekowe powstania niepełnosprawności zostały przyjęte analogicznie jak w obowiązujących od wielu lat kryteriach przyznawania renty socjalnej uregulowanych w ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2003 r., Nr 135, poz. 1268, z późn. zm.).

Opiekunowie osób niepełnosprawnych, na których ciąży obowiązek alimentacyjny względem osoby niepełnosprawnej, którzy nie spełniają nowych warunków do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego (w szczególności ww. warunku daty powstania niepełnosprawności), mogą ubiegać się o nowe świadczenie opiekuńcze – specjalny zasiłek opiekuńczy. Warunkiem jego otrzymania jest jednak wykazanie faktycznej rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, która to faktyczna rezygnacja musi mieć bezpośredni związek z faktem sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny oraz spełnienie warunku kryterium dochodowego – dochód na osobę w rodzinie nie może przekroczyć kwoty 623 zł netto (od 1 listopada 2014 r. będzie to kwota 664 zł netto).

Ponadto informuję, że przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 15 maja 1996 r w sprawie szczegółowej treści świadectwa pracy oraz sposobu i trybu jego wydawania i prostowania (Dz. U. z 1996 roku Nr 60, poz. 282 z późn. zm.), nie przewidują sytuacji, że w świadectwach pracy może być wpis, iż osoba rezygnuje z pracy z powodu konieczności opieki nad osobą niepełnosprawną. Dlatego też, w ustawie o świadczeniach rodzinnych, wpis w świadectwie pracy o takiej treści, nie jest przewidziany jako sposób dokumentowania, że rezygnacja z pracy wynikała z konieczności sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny.

W obecnym stanie prawnym świadczenia rodzinne, do których należą: specjalny zasiłek opiekuńczy i świadczenie pielęgnacyjne, są formą redystrybucji dochodu narodowego za pośrednictwem budżetu państwa na podstawie kryteriów przyjętych w polityce społecznej, a sprecyzowanych w przepisach ustawy. Tworząc tego rodzaju systemy redystrybucyjne, ustawodawca korzysta z przysługującego mu władztwa do kształtowania norm prawnych zgodnie z założeniami społeczno – ekonomicznymi. Granice swobody w korzystaniu z tego władztwa wyznaczają, jak w wypadku każdej regulacji ustawowej, normy konstytucyjne.

Normy te pozostawiają ustawodawcy znaczny zakres swobody co do kierunków, zakresu i form regulacji świadczeń finansowanych z budżetu państwa, składających się na system tzw. osłony socjalnej. W ocenie konstytucyjności ustaw, które regulują redystrybucję dochodu narodowego za pośrednictwem budżetu państwa, nie można abstrahować od tego, że w demokratycznym państwie prawnym określanie wielkości budżetu i struktury jego wydatków, a także aktualnych kierunków i preferencji polityki społecznej i gospodarczej należy do demokratycznie legitymowanego parlamentu. Demokratyczny ustawodawca jest władny dokonywać trudnych wyborów w sferze polityki socjalnej. Decyzje ustawodawcze w tych sprawach podejmowane są w wieloetapowej procedurze legislacyjnej, w której ścierają się różne punkty widzenia. W przypadku świadczenia pielęgnacyjnego i zmian zasad przyznawania tego świadczenia, duże znaczenia miały ograniczone środki budżetowe, niewystarczające na utrzymanie dotychczasowych zasad, zgodnie z którymi, świadczenie pielęgnacyjne przysługiwało niezależnie od dochodu i daty powstania niepełnosprawności, wszystkim opiekunom osób niepełnosprawnych, na których ciążył obowiązek alimentacyjny.

Decyzje wydane na podstawie przepisów dotychczasowych w sprawie o przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego pozostały w mocy do 30 czerwca 2013 r., czyli przez okres 6 m-cy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy i po upływie tego okresu z mocy prawa przestały obowiązywać, o czym stanowi art. 11 ust. 3 ustawy nowelizującej. Jednocześnie, na podstawie art. 11 ust. 4 ustawy nowelizującej, organ właściwy, został zobowiązany do poinformowania, w terminie 2 miesięcy od dnia wejścia w życie ww. ustawy osoby otrzymujące świadczenie pielęgnacyjne na podstawie przepisów dotychczasowych o wygaśnięciu z mocy prawa decyzji o przyznaniu prawa do świadczenia pielęgnacyjnego oraz o warunkach nabywania prawa do specjalnego zasiłku opiekuńczego i świadczenia pielęgnacyjnego obowiązujących od dnia wejścia w życie ww. ustawy.

Niewątpliwie więc prawodawca w tym przypadku podjął działania mające na celu zapewnienie osobom pozbawionym prawa do świadczenia pielęgnacyjnego warunków do przystosowania się do nowej regulacji, co zostało uznane w wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 czerwca 1999 r. sygn. akt K 5/99, za przesłankę niezbędną przy cofaniu lub ograniczaniu przez prawodawcę praw podmiotowych.

Poza wyżej wymienionymi świadczeniami opiekuńczymi, osoby niepełnosprawne i ich opiekunowie mogą ubiegać się o szereg świadczeń na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U z. 2013 r., poz. 182). Świadczenia z pomocy społecznej przyznawane są przez właściwe dla miejsca zamieszkania osoby/rodziny ośrodki pomocy społecznej i mogą być przyznawane w formie pieniężnej lub niepieniężnej, w tym usług.

Bardzo istotną formą wspierania osób niepełnosprawnych i ich opiekunów na podstawie przepisów o pomocy społecznej są specjalistyczne usługi opiekuńcze, które należy rozumieć jako usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym np. pielęgniarki, rehabilitantów, psychologów i pedagogów. Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, warunki i tryb ich ustalania, a także kwalifikacje osób je świadczących określone są w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych z dnia 22 września 2005 r. (Dz. U. Nr 189, poz. 1598, z późn. zm.). Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być świadczone także w ośrodkach wsparcia.

Ponadto wyjaśniam, że za opiekunów osób niepełnosprawnych, którzy nie spełniają warunków do uzyskania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego (m. in. przekraczają kryterium dochodowe 623 zł), a którzy zrezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem, ośrodek pomocy społecznej może na podstawie art. 42 ustawy o pomocy społecznej opłacać składkę na ubezpieczenia emerytalne i rentowe.

Dodatkowo informuje, że w resorcie pracy i polityki społecznej prowadzone są obecnie prace nad wprowadzeniem w najbliższych miesiącach, finansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, programu wsparcia dla osób niepełnosprawnych, których opiekunowie utracili prawo do świadczenia pielęgnacyjnego i nie spełniają warunków do uzyskania prawa do nowego świadczenia opiekuńczego tj. specjalnego zasiłku opiekuńczego. Planuje się, że przedmiotem programu będzie w szczególności dofinansowanie kosztów opieki nad niesamodzielnymi osobami niepełnosprawnymi. Ostateczny kształt programu i przewidziane formy wsparcia zostaną przedstawione po zakończeniu ww. prac.

Z poważaniem
MINISTER
z up. *Elżbieta Szydło*
Podsekretarz Stanu